

ნასყიდობის გაყვლად დარგარეგულდ დაკვალიფიცირების წინაპირობები

1. უხეში შეუსაბამობა შესრულებასა და საპირისპირო შესრულებას შორის, რომელიც განაპირობებს ვარაუდს, რომ [„ზედმეტი“ შესრულების] მიმღებს აქვს დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება, სახეზეა უკვე მაშინ, როდესაც მიღებული შესრულების ღირებულება თითქმის ორჯერ აღემატება გაცემულის ღირებულებას.

2. თუ გამყიდველმა სახელშეკრულებო მოლაპარაკებების წარმოება და ხელშეკრულების დადება მთლიანად ხელქვეითს მიანდო, რომელიც ერთადერთია, ვინც საქმის გარემოებების შესახებ სრულ ცოდნას ფლობს, მისი ცოდნა გამყიდველს, გსკ-ის 138 I პარაგრაფის მიხედვით, მაშინაც კი შეერაცხება (გსკ-ის 166 I პარაგრაფი), როდესაც ხელქვეითი მოქმედებდა გარიგების დადების უფლებამოსილების გარეშე და წარმოდგენილმა მისი ქმედებები მხოლოდ შემდგომში მოიწონა.

გერმანიის ფედერალური უმაღლესი სასამართლო, 08.11.1991, Az.: V ZR 260/90

გსკ-ის 138 II პარაგრაფი

ფაქტობრივი გარემოებები: მოსარჩელემ და მისმა მეუღლემ მოპასუხეებისაგან 1986 წლის 19 ნოემბერს იყიდეს ორი ბინა, ერთი – 50 000, მეორე კი – 110 000 გერმანულ მარკად. მოსარ-

ჩელემ, რომელსაც მეუღლემაც დაუთმო საკუთარი მოთხოვნები, მოპასუხეებისგან ითხოვდა, ბინების უკან დაბრუნების სანაცვლოდ, ნასყიდობის ფასის, 160 000 გერმანული მარკის, უკან დაბრუნებას. ის უთითებდა იმ გარემოებაზე, რომ თითო ბინა მაქსიმუმ 30 000 გერმანული მარკა ღირდა და ეს მოპასუხეებმაც იცოდნენ. პირველი ინსტანციისა და ზემდგომმა სამხარეო სასამართლომ სარჩელი არ დააკმაყოფილა.

საკასაციო სასამართლოს მოტივებიდან: გერმანიის უმაღლესმა ფედერალურმა სასამართლომ მიიჩნია, რომ სააპელაციო სასამართლო, სარჩელის დასაბუთებულობის შემოწმების ნაწილში (გერმანიის სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 519 II 3 პარაგრაფის მიხედვით), არ უნდა შემოფარგლულიყო მხოლოდ იმ საკითხის განხილვით, თუ რამდენად დაარღვიეს მოპასუხეებმა ინფორმაციის მინოდების ვალდებულება; მიუხედავად იმისა, რომ მოსარჩელე მხოლოდ იმაზე უთითებდა, რომ გამყიდველებმა იცოდნენ და უნდა ეცნობებინათ მყიდველებსათვის ბინების ღირებულების ვარდნის შესახებ. სააპელაციო სასამართლოს დამოუკიდებლად და მხარეთა სამართლებრივი მოსაზრებებისაგან თავის შემოზღუდვის გარეშე, სამართლებრივად უნდა შეეფასებინა საქმის ყველა არსებითი გარემოება. სამართალშეფარდება მხარეთა დისპოზიციას არ ექვემდებარება. ამ საბა-

ბით საკასაციო ინსტანციამ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება გააუქმა და საქმე უკან დაუბრუნა მას ხელახალი განხილვისა და ახალი გადაწყვეტილების მისაღებად.

მართალია, სააპელაციო სასამართლომ სამართლებრივად უშეცდომოდ და სწორად განსაჯა, რომ ზოგადად არ არსებობს შეძენილი ქონების რეალური ღირებულების გამჟღავნების ვალდებულება, მაშინაც კი, თუ ის მნიშვნელოვნად დაბალია მოთხოვნილ ფასზე. თუმცა, თუ ღირებულება თვალშისაცემად ჩამოუვარდება მასში გადახდილ ფასს, სასამართლომ ყოველთვის უნდა იმსჯელოს საკითხზე, არის თუ არა ხელშეკრულება ბათილი გსკ-ის 138 I, II პარაგრაფის მიხედვით, რაც წარმოადგენს ხელშეკრულების უკუქცევის საფუძველს კონდიქციური დანაწესების მიხედვით.

სააპელაციო სასამართლომ არ გამოიკვლია მოსარჩელის არგუმენტი, რომ, გაცვლილი შესრულებებიდან (რომლებიც ერთმანეთის ექვივალენტური უნდა ყოფილიყო), ერთის ღირებულება შეადგენდა 160 000 გერმანულ მარკას, ხოლო მეორესი, ჯამში, მხოლოდ – 60 000 მარკას გაყიდვის მომენტისათვის, და მოპასუხებმა ეს იცოდნენ. ამ დროს, სენატის მიერ ჩამოყალიბებული უცვლელი პრაქტიკის თანახმად, სახეზეა განსაკუთრებით უხეში შეუსაბამობა შესრულებებს შორის, რომელიც მიუთითებს [„ზედმეტის“ მიმღების] დასაძრახ სუბიექტურ დამოკიდებულებაზე. „განსაკუთრებით უხეში შეუსაბამობა“, რომელიც განაპირობებს ვარაუდს, რომ „ზედმეტის“ მიმღებს აქვს დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება, სახეზეა უკვე მაშინ, როდესაც მიღებული შესრულების ღირებულება თითქმის ორჯერ აღემატება გაცემულის ღირებულებას. თუ გამყიდველი სახელშეკრულებო მოლაპარაკებების წარმოებასა და ხელშეკრულების დადებას მთლიანად ხელქვეითს მიანდობს, რომელიც ერთადერთია, ვინც საქმის გარემოებების შესახებ სრულ ცოდნას ფლობს, მისი ცოდნა გამყიდველს, გსკ-ის 138 I პარაგრაფის ფარგლებში პასუხისგებისას, მაშინაც კი შეერაცხება (გსკ-ის 166 I პარაგრაფი), როდესაც ხელქვეითი მოქმედებდა გარიგების დადების უფლებამოსილების გარეშე და წარმოდგენილმა მისი ქმედებები მხოლოდ შემდგომში მოიწონა.

კომენტარი:

I. გამყვლეფი გარიგება: გარდა გამყვლეფი გარიგებისა, რომელიც 2012 წლამდე სკ-ის 55 I მუხლში იყო მოწესრიგებული, ხოლო ამჟამად 54-ე მუხლის მე-3 ვარიანტიდან გამომდინარეობს, ამავე დანაწესიდან გამომდინარეობს ე. წ. „გამყვლეფის დარი გარიგების“ (*Wucherähnliches Geschäft*) ბათილობა, რომელსაც, განსხვავებით გამყვლეფი გარიგებისაგან, აქვს არა სამი, არამედ ორი წინაპირობა: 1. მკვეთრი დისპროპორცია შესრულებებს შორის და 2. დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება. გამყვლეფსა და გამყვლეფის დარ გარიგებებს შორის განსხვავება ძირითადად სიტუაციის გამოყენების სიმძიმესა და შესრულებებს შორის დისპროპორციის ხარისხში მდგომარეობს. გამყვლეფი გარიგება სახეზეა მაშინ, როდესაც ერთი მხარე განზრახ იყენებს მეორის მძიმე მდგომარეობას – მძიმე ეკონომიკურ სიტუაციას, გამოუცდებლობას, განსჯის უნარის ნაკლებობას ან ნების მნიშვნელოვან სისუსტეს –, რათა თავად მიიღოს მისგან შეუსაბამო სარგებელი ან მიანიჭოს ეს სარგებელი მესამე პირს (განზრახი გამყვლეფა). გერმანიაში გამყვლეფი გარიგება ბათილია გსკ-ის 138 II პარაგრაფის მიხედვით და შეიძლება წარმოადგენდეს გერმანიის სისხლის სამართლის კოდექსის 291-ე პარაგრაფით დასჯად ქმედებას.

II. გამყვლეფის დარი გარიგება: ამის საპირისპიროდ, გამყვლეფის დარ გარიგებებს განეკუთვნება ხელშეკრულებები, რომლებიც, მართალია, არ შეიცავს გამყვლეფის დასრულებულ ელემენტებს, მაგრამ მაინც ახასიათებს მკვეთრი დისპროპორცია შესრულებასა და საპირისპირო შესრულებას შორის. კერძოდ, მისი დეტალური წინაპირობებია: მკვეთრი დისპროპორცია შესრულებებს შორის და არ არის აუცილებელი, რომ გამონვეული იყოს მეორე მხარის მძიმე მდგომარეობით, გამოუცდებლობითა თუ სისუსტით. თუმცა „ზედმეტი“ შესრულების მიმღებს უნდა ჰქონდეს „გასაკიცხი სუბიექტური დამოკიდებულება“ (სულ მცირე, გერმანულ სასამართლო პრაქტიკაში გაბატონებული მოსაზრების თანახმად). ამ წინაპირობების არსებობის შემთხვევაში, გარიგება, მიუხედავად გამყვლეფი გარიგების მკაცრი კრიტერიუმების ვერდაკმაყოფილებისა, ბათილია გსკ-ის 138 I პარაგრაფის

მიხედვით (ამორალური გარიგების ბათილობის გენერალური დათქმა = სკ-ის 54-ე მუხლი მე-3 ვარიანტი), თუმცა არ ინვესსისსხლისსამართლებრივ პასუხისმგებლობას.

1. მკვეთრი დისპროპორცია შესრულებებს შორის: როგორც აღინიშნა, გაყვლეფის დარი გარიგების ობიექტური წინაპირობაა ექვივალენტურობის დარღვევა, რომელიც გამოიხატება შესრულებებს შორის ცალსახა შეუსაბამობაში.¹ თუ გარიგების ფარგლებში ხდება ქონებრივი ღირებულებების გაცვლა, მათი შეფასება უნდა მოხდეს ობიექტური ღირებულების (საბაზრო ფასი, სამოქალაქო ბრუნვაში აღიარებული ღირებულება) და არა – მონაწილეთა სუბიექტური ინტერესის მიხედვით;² თუმცა სამოყვარულო და სპეკულაციური ინტერესი, რა თქმა უნდა, გათვალისწინებადია საერთო შეფასების ფარგლებში. მაგალითად: ნასყიდობის ფარგლებში ერთმანეთს უნდა შეუპირისპირდეს ნასყიდობით შეთანხმებული ფასი და საბაზრო ფასი³; სამაკლერო ხელშეკრულებების შემთხვევაში შედარება უნდა მოხდეს ჩვეულებრივად მიჩნეულ პროვიზიასა და შეთანხმებულ პროვიზიას შორის;⁴ იჯარის ხელშეკრულებისას – ობიექტური საიჯარო ქირა არის ბაზარზე ორიენტირებული და არა მოგებაზე;⁵ ქირაფლობის შემთხვევაში შეფასებას საფუძვლად უნდა დაედოს მოცემულ ადგილზე ჩვეულებრივად მიჩნეული ქირა;⁶ შრომით ხელშეკრულებებში – ჩვეულებრივად ითვლება სატარიფო გასამრჯელო.⁷ პროცესის მონაწილის ვალდებულება, მიუთითოს მისი პოზიციის გამამართლებელ გარემოებებზე (სსკ-ის 102-ე მუხლი), მისი მხრიდან შესრულებულად ითვლება, თუ ის დაასახელებს გარკვეულ თანხას, როგორც საბაზრო ფასს და წარმოადგენს

ექსპერტის დასკვნას, რომელიც მას ადასტურებს.⁸

ა) განსაკუთრებით უხეში შეუსაბამობა (*Besonders grobes Missverhältnis*): მართალია, გსკ-ის შემქმნელებმა და, მათი გავლენით ასევე ქართველმა კანონმდებელმაც, უარი თქვა ექვივალენტურობის კონტროლისათვის მყარ ზღვარზე ორიენტირებაზე, როგორც არის, მაგალითად, *laesio enormis*, რომელიც მოწესრიგებულია საფრანგეთის სამოქალაქო კოდექსის 1674-ე და მომდევნო მუხლებში და ავსტრიის ზოგადი სამოქალაქო კოდექსის 934-ე და მომდევნო მუხლებში.⁹ თუმცა გერმანულ სასამართლო პრაქტიკაში ჩამოყალიბდა პრინციპი, რომლის მიხედვითაც ორმაგი ან ნახევარი ღირებულების გადახდა წარმოადგენს მინიშნებას ექვივალენტურობის ამორალურ დარღვევაზე.¹⁰ მაგალითად, თუ საკუთარი სახლი, რომელიც 25 000 ევრო ღირს, გაიყიდება 54 000 ევროდ, სახეზეა უხეში შეუსაბამობა, რომელიც მიანიშნებს სარგებლის მიმღები პირის დასაძრახ სუბიექტურ დამოკიდებულებაზე.¹¹ მაშინაც კი, როდესაც, როგორც ზემოთ აღინიშნა, შესრულების ღირებულება ოდნავ აღემატება საპირისპირო შესრულების ორმაგ ღირებულებას, ჩვეულებრივ, სახეზეა განსაკუთრებით უხეში აცდენა შესრულებასა და საპირისპირო შესრულებას შორის,¹² რომელიც, სასამართლო პრაქტიკის მიხედვით, განაპირობებს დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულების პრეზუმფციას (იხ. ქვევით). მინის ნაკვეთებზე დადებული გარიგებების შემთხვევაში, გერმანიის ფედერალური სასამართლოს მიხედვით, ეს დარღვევა სახეზეა საბაზრო ღირებულების უკვე 90%-ით გადაჭარბებისას.¹³ თუ მინის ნაკვეთის სასყიდლიანი მოპოვებისას

¹ S. Jung, Das wucherähnliche Rechtsgeschäft, München 2001, 113.

² BGH NJW 1981, 1206; BGH NJW 2001, 1128; BGH NJW-RR 2011, 880.

³ BGH NJW 2000, 1255; BGHZ 160, 14; OLG Dresden NJW-RR 2000, 1305.

⁴ BGH JR 1995, 334; BGH NJW 2000, 2669; BGHZ 144, 343; OLG Nürnberg NZM 2001, 481.

⁵ S. Jung, Das wucherähnliche Rechtsgeschäft, München 2001, 209; BGHZ 141, 257.

⁶ BGH NJW 2015, 1093.

⁷ BAG NJW 2000, 3590; BAGE 110, 79; BAG NZA 2009, 837.

⁸ BGH NJW 2001, 431; BGH NZM 2009, 797.

⁹ BGHZ 80, 156, Th. Mayer-Maly, Renaissance der laesio enormis, FS Larenz, München 1983, 403.

¹⁰ BGHZ 104, 105; BGH NJW-RR 1989, 1068; BGH NJW 1992, 900.

¹¹ BGH NJW 2012, 1570.

¹² BGH NJW 1992, 900; BGH NJW 1994, 1347; BGH NJW 2008, 3210.

¹³ BGH NJW 2014, 1652; BGH NJW-RR 2016, 692; BGH NJW 2016, 1251 Rn. 8.

შესრულებისა და საპირისპირო შესრულების ღირებულებას შორის აცდენა განსაკუთრებით დიდია, ამ დროს დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება მოსარგებლის მხრიდან სახეზეა მაშინაც კი, როდესაც მან არ იცოდა ღირებულებებს შორის ამგვარი შეუსაბამობის შესახებ.¹⁴

ბ) მკვეთრი დისპროპორცია (*Auffälliges Missverhältnis*): (მხოლოდ) მკვეთრი დისპროპორცია შესრულებასა და საპირისპირო შესრულებას შორის სახეზეა მაშინ, როდესაც ღირებულებებს შორის აცდენა არ არის იმ მასშტაბის, რომ დააკმაყოფილოს განსაკუთრებით უხეში შეუსაბამობის წინაპირობები (იხ. ზემოთ). ამ შემთხვევებში ამორალურობა შეიძლება გამომდინარეობდეს სხვა გარემოებებთან ურთიერთკავშირიდან.¹⁵ განსაკუთრებით ყურადსაღები და გასათვალისწინებელია ხელშეკრულების ის პირობები, რომლებიც ტვირთად აწვება მეორე მხარეს.¹⁶ გარდა ამისა, ამორალურობა შეიძლება სახეზე იყოს მაშინაც, როდესაც შეუსაბამობა მნიშვნელოვნად ჩამოუვარდება 100%-ზღვარს, მაგრამ მოვალე (ვის საზიანოდაც არის შესრულებები ერმანეთს აცდენილი) იმყოფებოდა რა მძიმე მდგომარეობაში, იძულებული იყო დაედო ეს გარიგება. ამ შემთხვევაში გამყვლეფ გარიგებასთან მიჯნა ყოველთვის ცალსახა არ არის.

2. დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება: გერმანულ სასამართლო პრაქტიკაში გავრცელებული მოსაზრების მიხედვით, აუცილებელია, რომ შესრულებებს შორის ობიექტურად მოცემულ, მნიშვნელოვან შეუსაბამობას დაემატოს ასევე ამ შეუსაბამობით მოსარგებლე მხარის დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება (*verwerfliche Gesinnung*), რათა ის გაბათილდეს გაყვლეფის დარი ხასიათის გამო. ხელშეკრულების ერთი მხარის დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება შეიძლება განპირობებული იყოს იმით, რომ ის შეგნებულად იყენებს მეორე

მხარის ეკონომიკურად დაქვემდებარებულ მდგომარეობას მისგან სარგებლის მისაღებად და, სულ მცირე, გაუფრთხილებლობით არიდებს თავს იმის გაცნობიერებას, რომ მეორე მხარემ, მხოლოდ გარემოებებით იძულებულმა, გამოუცდელობით ან ნების სხვაგვარი, მნიშვნელოვანი სისუსტის გამო დადო მისთვის არახელსაყრელი გარიგება.¹⁷ ამისათვის არ არის აუცილებელი, რომ სარგებლის მიმღებმა გააცნობიეროს, რომ დადებული გარიგება მისთვის განსაკუთრებით ხელსაყრელია (განსხვავებით გამყვლეფი გარიგებისაგან¹⁸);¹⁹ თუმცა შეუსაბამობა მისთვის შეცნობადი უნდა იყოს. გერმანიის ფედერალური სასამართლო დასაძრახი განზრახვის არსებობის პრეზუმფციას აყენებს შესრულებებს შორის მხოლოდ განსაკუთრებით უხეში შეუსაბამობისას (იხ. ზემოთ).²⁰ ეს პრეზუმფცია განსაკუთრებით აქტუალურია ისეთი გარიგებების შემთხვევაში, როგორცაა სესხის ხელშეკრულება საკრედიტო ინსტიტუტებსა და კერძო პირებს შორის,²¹ სამაკლერო ხელშეკრულებები,²² ფინანსური ლიზინგის ხელშეკრულებები,²³ მიწის ნაკვეთის ნასყიდობები²⁴ და ა. შ. სესხის შემთხვევაში ეს „ორმაგი აღმატებულობა“ განისაზღვრება არა ძირითადი თანხისა და მსესხებლის მიერ გადასახდელია ურთიერთმიმართებით, არამედ საბაზრო საპროცენტო განაკვეთისა და კონკრეტულ შემთხვევაში შეთანხმებული საპროცენტო განაკვეთის ურთიერთმიმართებით. თუ კონკრეტული საპროცენტო განაკვეთი ორჯერ აღემატება ჩვეულებრივ საპროცენტო განაკვეთს, ეს გაყვლეფის დარი გარიგების არსებობაზე მიანიშნებს (იხ. ქვემოთ პრეზუმფციის გაქარწყლებასთან დაკავშირებით).²⁵

სწორედ განზრახვის არასავალდებულოობა და გაუფრთხილებლობის საკმარისად მიჩნევა, გაყვლეფის პირდაპირი განზრახვის არასავალდებულოობასთან ერთად, არის წინაპირობების

¹⁴ BGH NJW 2001, 1127.

¹⁵ BGH NJW 2004, 2673.

¹⁶ BGH NJW-RR 1989, 1068.

¹⁷ BGHZ 146, 301; BGH NJW 2010, 363.

¹⁸ Brox/Walker, Allgemeiner Teil des BGB, 31. Aufl., München 2007, 185.

¹⁹ BGHZ 146, 303; BGHZ 160, 17.

²⁰ BGH NJW 1992, 900; BGHZ 125, 140; BGH NJW 2002, 3166; BGH NJW-RR 2017, 1261.

²¹ BGHZ 80, 161; BGHZ 98, 178; BGH NJW 2004, 3555.

²² BGHZ 125, 140.

²³ BGHZ 128, 267.

²⁴ BGH NJW 2000, 1488; BGHZ 146, 302; BGH NJW 2004, 3555.

²⁵ BGHZ 110, 338 Palandt/Heinrichs, BGB 79. Aufl. § 138, Rn. 27.

ის „შერბილება“, რაც ახასიათებს გაყვლეფის დარ გარიგებას, გამყვლეფ გარიგებასთან მიმართებით. ამის საპირისპიროდ, ის ფაქტი, რომ მიღებული შესრულება, ჩვეულებრივ (იხ. გამოწინააღმდეგებისათვის ზემოთ), ორჯერ უნდა აღემატებოდეს გაცემულს²⁶, არის ის გამკაცრება, რომელმაც უნდა დააზღვიოს და აღკვეთოს მოცემული ინსტიტუტის თვითნებური და ზღვარგადასული გამოყენება.

დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულების პრეზუმფცია (განსაკუთრებით უხეში შეუსაბამობის დროს), რა თქმა უნდა, შეიძლება, გაქარწყლდეს.²⁷ მისი გაქარწყლება შეიძლება, პირველ რიგში, იმ გარემოებაზე მითითებით, რომ მხარეებმა ქმედითი მეთოდის გამოყენებით სცადეს შესაბამისი, რეალური ფასის გამორკვევა²⁸ ან მაშინ, როდესაც გამყიდველმა არ იცის სხვადასხვა დასაშვები მეთოდით გამოთვლილი ფასის ვარიანტების შესახებ. ამ კონტექსტში გერმანიის ფედერალური სასამართლო ამბობს შემდეგს: „მინის ნაკვეთის გამყიდველს არ სჭირდება უფრო მეტი საზრიანობის ან გულისხმიერების გამოვლენა, ვიდრე სამოქალაქო ბრუნვის სხვა მონაწილეს.“²⁹ მაგალითად, მინის ნაკვეთის გამყიდველს შეიძლება არ ჰქონდეს დასაძრახი სუბიექტური დამოკიდებულება, თუ ნაკვეთის გაყიდვისას მას აქვს სპეკულატიური იმედი, რომ ნაკვეთის გამოყენება შესაძლებელია სამშენებლოდ, რაც მოგვიანებით არ მართლდება.³⁰

ამის საპირისპიროდ, მხოლოდ დაზარალებული მხარის ცოდნა შესრულებებს შორის აცდენის შესახებ, არ არის საკმარისი პრეზუმფციის შესარყევად, რადგან მხოლოდ აქედან არ გამომდინარეობს, რომ დაზარალებული საკუთარი გადაწყვეტილების მიღებისას თავისუფალი იყო, როგორც ეს მაგალითად, სამოყვარულო ინტერესის შემთხვევაშია სახეზე.³¹ პრეზუმფციას არ არყევს არც „ზედმეტის“ მიმღების მტკიცება, რომ მან არ იცოდა შესრულებების ღირებულების აცდენის შესახებ და ეყრდნობოდა არასწორ დასკვნას, თუ ის ფლობდა საკმარის ცოდნას და შეეძლო დამოუკიდებლად გადაემონმებინა მისი ვალიდურობა.³² გამყიდველმა, იმისათვის, რომ გააქარწყლოს პრეზუმფცია, კონკრეტულ გარემოებებსა და არგუმენტებზე დაყრდნობით, დამაჯერებლად უნდა დაასაბუთოს, თუ რატომ მიენდო ის, საკუთარი კომპეტენციის ქონის მიუხედავად, ობიექტურად ძალზე მცდარი დასკვნის სისწორეს და რატომ არ მიიჩნია ნასყიდობის ფასი ამორალურად გაზრდილად. „ზედმეტი“ შესრულების მიმღები პირის მისათითებელი და დასამტკიცებელია ყველა ის გარემოება, რომელიც არყევს და აქარწყლებს პრეზუმფციას, რომ დაზარალებული მხარის თავისუფალი ნების შემზღუდველი ფაქტორის გამოყენება მოხდა შეგნებულად, ან სულ მცირე, უხეში გაუფრთხილებლობით.³³

გიორგი რუსიაშვილი

²⁶ რაც არ არის სავალდებულო გამყვლეფი გარიგებისათვის, სადაც ეს შეუსაბამობა ყოველ ცალკეულ შემთხვევაში მხარეთა ინტერესების ანონ-დანონვის შედეგად უნდა განისაზღვროს და შესაბამისად, სამართლის შემფასებელს მისი დადგენის მეტი დიაპაზონი აქვს, რაც გამართლებულია დანარჩენი ორი წინაპირობის არსებობით (მძიმე მდგომარეობა და ამ მდგომარეობის გაყვლეფის მიზნით განზრახ გამოყენება მეორე მხარის მიერ).

²⁷ BGH NJW 2002, 3166; BGH 2008, 3210.

²⁸ BGH NJW 2002, 3165; OLG Koblenz NJOZ 2015, 1514.

²⁹ BGHZ 160, 17; OLG Hamm NJW-RR 2015, 1189.

³⁰ OLG Hamm NJW-RR 2015, 1189.

³¹ BGH NJW 2007, 2841; BGHZ 146, 305.

³² BGH BeckRS 2013, 17570.

³³ BGH BeckRS 2013, 17570.